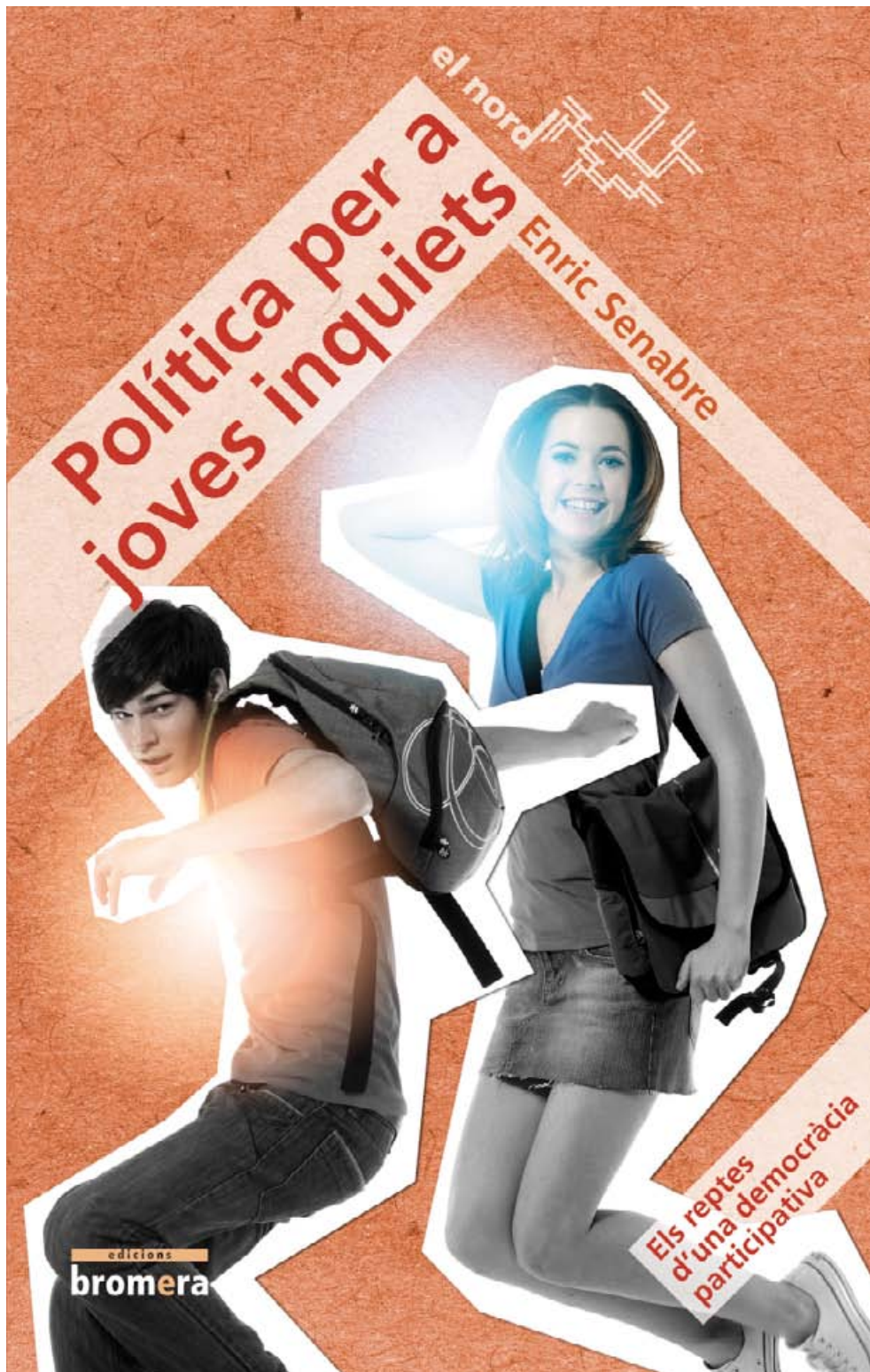

Propostes didàctiques

Enric Senabre Carbonell

INTRODUCCIÓ

Benvolguts/des professors/es,

Potser us ha agafat un ensurt en llegir el títol del llibre i heu pensat «Però què pretenen aquests bojos, com els he de parlar de política als meus alumnes, si no els interessa un borrall!». Fins i tot heu arribat a aventurar que us complicareu la vida parlant de política a classe, que us poden arribar a denunciar per manipulació, a expedientar per corrupció juvenil –com a Sòcrates. Perquè, parlar-los de sexualitat encara està de moda, però de política, ni pensar-ho!

No, no patiu, és broma. Ja sé que no heu pensat això, però un poc de prevenció de segur que heu posat en marxa. De segur que aquest llibre no és d'aquells que es posen a la llista de llibres de lectura sense haver-los llegit abans. «Anem a veure de quin peu coixeja l'autor aquest, a veure si se li veu massa la cua i vol convertir l'alumnat a la seua ideologia.» De segur que, en casos semblants, heu discutit al departament sobre la conveniència d'aconsejar un llibre que pot generar polèmica, queixes dels pares per voler manipular els seus fills, dubtes dels directius sobre les vostres intencions ocultes...

I, en aquest cas, amb tantes pors i dubtes, al remat, no introduïm la política a classe. Per allò de no complicar-se la vida, de no ofendre ningú, de ser imparcial. Però aquesta situació és absurda, perquè després ens queixem del desinterés de la joventut vers la política. Però, si mai els en parlem, com volem que en sàpien? Està clar, una part del nostre alumnat buscarà pels seus propis mitjans, s'interessarà, participarà fins i tot en alguna associació juvenil, però el gros, la major part... seguirà el corrent majoritari (adult) i expressarà el seu total menfotisme sobre aquesta activitat desacreditada i sospitosa –no sense raó, tot s'ha de dir.

Però no té lògica, heu de reconèixer-ho. Estic segur que, si no els parlàrem de *Tirant lo Blanc* a classe, ben pocs el coneixerien –potser els fills de pares *pesats*–, o, si no els contàrem la batalla d'Almansa o la mort de Sòcrates, tampoc no en sabrien mai res. Doncs el mateix passa amb la política, si no introduïm el debat a l'escola, tampoc aconseguirem que siga una activitat coneguda per la majoria de la població, encara que siga només amb unes nocions mínimes. Perquè, a l'inrevés que amb el *Tirant lo Blanc* o la batalla d'Almansa, amb la política passa que el coneixement mínim és imprescindible per tal de mantenir una convivència pacífica.

Com volem construir una democràcia participativa si no formem les noves generacions en el seu exercici? Com aconseguirem uns mínims de convivència cívica si no instruïm els futurs actors en la seua pràctica? Doncs això és el que pretén aquest llibre, generar un espai de debat sobre el sentit de la política als nostres dies i mostrar la necessitat de participar-hi per tal de construir una societat més democràtica i tolerant. De segur que compartim els objectius.

Pel que fa a l'altre aspecte polèmic, el de la possible manipulació ideològica que comporta el tema, hem de dir que ni pretenem, ni tan sols podem, ser imparcials en política –com en moral, futbol o literatura– i que fins i tot és perjudicial i inconvenient ser-ho. No podem caure en el mite de la imparcialitat perquè totes les persones tenim uns gustos, unes conviccions, unes idees que ens serveixen de motor a la vida i ens donen caràcter i personalitat. Per tant, no és roí tenir una ideologia política, si es reconeix i es defén amb honradesa i tolerància. I en aquest sentit, la del llibre és molt clara, perquè no s'oculta en cap moment. L'autor defensa una concepció de la política oberta, participativa i tolerant i ho manifesta contínuament, sense ànim de manipulació ni d'influència, perquè qui expressa els seus preconceptes només pretén argumentar, mai manipular. De fet, professar, manifestar i comportar-se consegüentment amb els nostres ideals és un exemple ben edificant per a les noves generacions. El que pretenem és que ells, els joves, també construïsquen les seues visions de la convivència humana i les defensen coherentment.

Les edats a les quals està dirigit el llibre podrien estar compreses entre els 15 i els 101 –si a aquesta edat es manté la lucidesa–, perquè algunes de les explicacions tenen un cert grau de complexitat i s'utilitzen raonaments de teòrics de la política i la filosofia que poden espantar un alumnat massa jove. En certa mesura, pot ser una continuació d'un altre llibre, *El sabor de la ciutadania*, que estava més dirigit a un públic més menut i que ara de segur que ha millorat la seua capacitat de comprensió.

Les àrees de treball que poden traure més suc al llibre són preferentment les lingüístiques i socials: Valencià, Filosofia, Ètica o Història. En conseqüència, les activitats didàctiques estan fonamentalment dirigides en aquest sentit.

Si després de llegir aquesta introducció, i espere que també el llibre, encara esteu decidits o decidides a aconsellar-lo al vostre alumnat, ací teniu unes propostes per aprofundir-ne la lectura i continuar el debat a classe. Potser en són massa, o massa poques, això mai se sap, perquè cada professor arriba on vol arribar, i això és el millor de l'educació, la seua adaptabilitat, innovació i aplicació a la realitat. Per tant, ací teniu un punt de partida per modificar, inventar o retallar. El llibre és vostre i dels lectors als quals el recomaneu, feu-ne una excusa per formar ciutadans lliures i solidaris en una societat tolerant.

PER OBRIR CAMÍ

1. El grup Obrint Pas és el referent que la introducció reflecteix, i concretament la cançó *Viure*. Escolta-la a través del seu web www.obrintpas.com. Llig la lletra d'aquesta cançó i contesta les preguntes:

VIURE

Ara que estic trist
intente recordar
per les carreteres
de la meua soledat.
I em torna aquella olor
de pólvora cremant
i el roig de les fogueres
de les nits de Sant Joan!
La festa als carrers
la pluja d'estels
el 25 d'abril
amb un nus als sentiments.
L'esperança als ulls
les banderes al vent
i les ganes de viure
de la meua gent!

Lluitar, crear,
construir poder popular!
Lluitar, crear,
construir! (x2)

Ara que he tornat
refaig els caminars
pels carrers i les places
del lloc on em vaig criar.
I em torna a despertar
aquell vell campanar
i el soroll de les traques,
muixerangues i gegants.
Les velles cançons,
les noves emocions
el 25 d'abril
construint les il·lusions!
La vida dins els punys
la lluita dins la pell
i les ganes de viure
de la meua gent.
Lluitar, crear,
construir poder popular!
Lluitar, crear,
construir! (x2)

Lluitar, crear,
construir poder popular!
Lluitar, crear,
construir! (x4)

- 1.1. Argumenta, segons la teua opinió, per quines coses o idees cal lluitar als nostres dies.
- 1.2. Explica què podem construir i crear.
- 1.3. Pots triar, del web d'Obrin Pas, unes altres cançons que tracten temes polítics i després escoltar-les i explicar-les a classe.
2. Què esperes d'un llibre que tracta de política?
3. De què creus que parlarà?
4. Exposar les teues reflexions sobre si creus que intentarà convèncer-te o manipular-te.
5. Digues què podries fer per defensar-te d'una possible manipulació, suposant que l'autor o qui siga, intentara fer-ho.
6. Comenta si, d'entrada, t'interessa, molt, poc o gens, el tema que tracta el llibre.
7. Bertold Brecht és un autor teatral molt important al segle xx. Llig aquest poema i realitza les activitats:

El pitjor analfabet
és l'analfabet polític.
No escolta, no parla,
no participa dels esdeveniments polítics.
No sap que el cost de la vida,
el preu de les mongetes, del pa, de la farina,
del vestit, de la sabata i dels remeis,
depenen de decisions polítiques.

L'analfabet polític
és tan ase que s'enorgulleix
i eixampla el pit dient
que odia la política.

No sap, l'imbècil, que
de la seva ignorància política
neix la prostituta,
el menor abandonat
i el pitjor de tots els bandits
que és el polític corrupte,
manefa i servidor
de les empreses nacionals
i multinacionals.

BERTOLD BRECHT

- 7.1. Consulta Internet i explica els aspectes més significatius de la vida, l'obra, les idees... de Bertold Brecht.
- 7.2. Resumeix i comenta el que diu el poema.
- 7.3. Exposa, amb arguments, el teu acord, o desacord, amb alguna, o amb totes, les opinions que hi expressa Brecht.

1. UN FUTUR DE FELICITAT

1. Explica quina sensació t'ha causat la lectura de les històries futuristes.
2. Amb quin personatge t'has sentit més identificat? En quin aspecte?
3. Raona sobre la possibilitat que el futur de la nostra societat siga com el que dibuixen aquestes històries.
4. Quins personatges no són conscients de la manipulació a la qual els sotmeten?
5. Analitza per què els joves satisfets de la història estan feliços amb la seua situació.
6. Determina quins personatges són més crítics amb el funcionament de la societat i en què la critiquen.
7. Proposa coses que podríem fer per evitar un futur com el que dibuixen.
8. Posa algun exemple actual que s'assembla al que passa en aquesta València del 2050.
9. Què pot fer la política per prevenir el totalitarisme i la falta de llibertats?
10. Redacta un final diferent per a les històries futuristes que encapçalen aquest llibre. Dóna-li un enfocament optimista o pessimista segons quines siguen les teues prediccions sobre l'evolució de la societat.

2. POLÍTICA DE FUTUR

1. El capítol està encapçalat per una frase que va aparéixer en una pintada als carrers de París, el maig del 1968, en el transcurs d'una revolta estudiantil. Però no va ser-ne l'única. Observa les pintades següents i explica breument el que signifiquen: ¹

2. Exposa, en unes poques línies, la teua opinió sobre la política i els polítics actuals.

¹ Sigüeu realistes, demaneu l'impossible! / Sota el paviment, la platja! / La imaginació al poder!

3. Raona sobre la possibilitat o la impossibilitat de ser apolític en una societat democràtica.
4. Enuncia les teues coincidències, o divergències, amb l'opinió sobre els polítics que expressa el grup At Versaris en la cançó que es transcriu en el llibre. Pots buscar-ne d'altres al web del grup i escoltar-les a classe: www.myspace.com/atversaris.
5. Pensa per un moment quants polítics coneixes, ja siguen regidors o alcaldes del teu poble, parlamentaris de la teua comunitat, país o estat.
  - 5.1. Ara compta quants han estat condemnats pels tribunals de justícia per algun delictes relacionat amb la seua activitat política.
  - 5.2. Pensa ara quants en queden. Són més o menys que els condemnats?
  - 5.3. Comenta si creus, o no, que es jutja a molts pel que fan uns pocs.
6. Explica el sentit de política en majúscules que defensa l'autor del llibre i raona el teu acord o desacord amb aquesta visió de la política.
7. Busca el filòsof *Aristòtil* en la Guia d'autors de la part final del llibre i amplia, consultant en Internet, la informació que apareix sobre el moment polític i històric que va viure, el final de les polis autònomes i el triomf de l'imperi macedoni de la mà del seu alumne Alexandre. Raona en quin sentit pogué influir aquest fet en la seua concepció de la política.
8. Analitza els exemples històrics que aporta el llibre (el període clàssic grec i la Il·lustració europea) i explica per què en aquests moments es valorava l'activitat política de l'ésser humà.
9. Busca els *sofistes* a la Guia d'autors i amplia la informació sobre aquestes qüestions:
  - 9.1. A què es dedicaven professionalment?
  - 9.2. Què era el que ensenyaven?
  - 9.3. Per què creus que tenien «mala fama» entre alguns dels seus contemporanis?
  - 9.4. Imagines per què se'ls va arribar a anomenar «prostitutes de l'educació»? Explica-ho.
10. Has visitat el MUVIM (Museu de la Il·lustració de València)? És una activitat ben interessant que us recomane (demaneu-li al vostre mestre que us porte), perquè en aquesta exposició es percep la importància que van tenir la impremta per al moviment il·lustrat. Raona sobre les repercussions que la impremta va tenir sobre la possibilitat de participar en política per part dels ciutadans moderns.
11. Enumera alguns exemples d'activitat política amb la qual estaries disposat a participar.
12. Fes un esquema amb els tres nivells d'implicació política de què parla el llibre i les seues característiques. En quin nivell t'inclouries?

3. LA DEMOCRÀCIA ÉS EL MILLOR DELS SISTEMES POLÍTICS

1. De segur que has escoltat moltes crítiques a la democràcia, però tu què n'opines? Expressa la teua opinió sobre el règim democràtic de convivència.
2. Explica els punts de contacte que uneixen democràcia i política. Per què apareixen indissolublement unides?
3. En quin moment històric naixen ambdós conceptes? Informa't sobre les característiques de la primera democràcia de la història, l'atenesa.
4. Plató i els sofistes estaven enfrontats sobre la democràcia. L'un deia que representava la davallada social i els altres que era el millor règim possible. De quin costat et situaries tu? Ajuda't de la Guia d'autors i explica ambdós raonaments i adopta una actitud personal sobre el tema.
5. Enumera les característiques de la democràcia directa i posa algun exemple real del seu funcionament (no necessàriament en un país, també pot ser en una comunitat més reduïda com una escola, una empresa o un barri).
6. Creus que les noves tecnologies de la informació milloren la participació democràtica o la fan més superficial? Podeu organitzar un debat a classe sobre el tema. Es tracta de recollir informació per grups sobre cada una de les postures i després fer el debat.
7. En què consisteix la democràcia representativa i quins en són els trets més definitoris? Coneixes exemples reals del seu funcionament? Quins?
8. Enumera i explica els tres poders que constitueixen la democràcia. Quin et sembla més important per mantenir-la en vida?
9. A què ens referim quan parlem del quart poder? Es tracta d'un poder real o metafòric? Quina n'és la importància?
10. Fes un esquema dels principals problemes de la democràcia actual. Quin et sembla més perillós? Proposa una via de solució que et sembla possible.
11. Explica en quin sentit s'afirma en el llibre que la democràcia sempre és una utopia.
12. Observa la pintada següent i explica el sentit crític sobre el funcionament democràtic que vol expressar:

13. Per què els Obrint Pas anomenen «paradís» el món en què vivim? Explica el sentit crític d'aquesta afirmació.
14. Raona sobre els efectes que té per a una democràcia que els seus dirigents utilitzen mètodes antidemocràtics (com la tortura o l'engany) en la seua activitat.

4. UNA BRÚIXOLA POLÍTICA

1. Quina és la teua orientació política? Et consideres més de dretes o d'esquerres? Per què? Per tradició familiar, per simpatia, per convenciment?
2. Explica l'origen històric de la classificació entre esquerra i dreta.
3. Activitat Tic. Feu grups i consulteu els diferents webs dels parlaments europeu, espanyol i valencià, català o balear. Busqueu la composició política i classifiqueu entre esquerra i dreta els diferents partits presents:
  - Parlament europeu: www.europarl.cat/
  - Congrés dels diputats d'Espanya: www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso
  - Corts valencianes: www.cortsvalencianes.es
  - Parlament de Catalunya: www.parlament.cat/web
  - Parlament de les Illes Balears: www.parlamentib.es
4. Indica les tres característiques que ens permeten classificar un grup polític com de dretes o d'esquerres.
5. Resumeix les característiques fonamentals dels partits de dreta i enumera els principals a Europa.
6. Repassa els aspectes fonamentals d'un partit d'esquerres. Quines són les dues grans sensibilitats de l'esquerra i al voltant de quins partits s'organitzen?
7. Quina és la diferència fonamental entre democristians i liberals centristes?
8. Quina característica fonamental uneix els partits nacionalistes, tant els d'esquerra com els de dreta?
9. Coneixes algun partit o moviment ecologista? Quin? Reprodueix el seu ideari.
10. Creus que s'hauria de permetre l'existència i la participació electoral de partits feixistes contraris als principis constitucionals i de convivència? Raona la teua postura i debateu a classe sobre el tema.
11. Els anarquistes propugnen una política alternativa sense participar en les eleccions. Quines vies de participació política propugnen?
12. Activitat Tic. Feu grups i cada grup ha de triar una orientació política: dreta, esquerra, nacionalista, anarquista... Utilitzant els llocs web dels partits corresponents que apareixen en la Guia web del final del llibre i d'aquestes qüestions didàctiques, elaboreu una campanya electoral, amb cartells, mítings i principals mesures polítiques que adoptaríeu si assolíreu el poder. En acabant, organitzeu un debat a classe amb la participació de tots els grups.
13. I ara torna a contestar a la primera pregunta que hem plantejat en aquest capítol, quina és la teua orientació política? I raona per què t'identifiques amb aquesta ideologia política.

5. ELS DRETS HUMANS COM A DRETS POLÍTICS

1. Enumera i explica els drets coneguts com de primera generació.
2. Quins són els drets de segona generació i qui els va introduir?
3. Quins et semblen més importants? Per què?
4. Quina declaració de drets els va recollir de manera formal i universal? Quines van ser les raons que en van motivar la redacció?
5. Creus que la situació dels drets humans ha millorat al món des de la redacció d'aquesta declaració? Posa exemples reals que confirmen la teua resposta.
6. Analitza i explica amb les teues paraules l'expressió «els drets humans també són un referent utòpic que mou els éssers humans a exigir un món millor».
7. En què consisteixen els drets de tercera generació? Esmenta'n un que et sembla important i explica per què.
8. Analitza els exemples històrics de violacions dels drets humans i explica les causes per les quals es van poder produir.
9. Activitat Tic. Per grups, visiteu els web d'aquestes ONG de defensa dels drets humans i trieu alguna campanya que tinguen en marxa. Intenteu posar en pràctica aquesta acció a l'institut.
  - Amnistia Internacional (AI): www.amnistiacatalunya.org/index.php
  - Human Rights Watch (Drets Humans, Ara!): www.hrw.org/es
  - Associació Pro-drets humans (apdhe): www.apdhe.org/
10. Què sabeu de Barack Obama? En grups, feu un recerca a la premsa digital i elaboreu un mural amb notícies sobre la seua actuació política. Us sembla diferent a la resta de polítics? Per què?

6. SENSE EDUCACIÓ NO TINDREM CIUTADANS

1. Activitat Tic. Sabeu com està el tema de l'educació per a la ciutadania a l'Estat Espanyol i a la resta d'Europa? Visiteu el Diari de l'Escola de VilaWeb (www.vilaweb.cat/www/diariescola/noticia?id=2554625), esbrineu com s'educa la ciutadania als diferents països i feu-ne un resum.

2. Explica què significa *idiota* en grec?
  - 2.1. T'agradaria identificar-te amb un idiota polític?
  - 2.2. Què pots fer per a evitar-ho?
3. Quina és la primera instància de socialització que educa la manera de ser ciutadans que tenim?
  - 3.1. Per què és tan important?
4. Descriu el paper que ha de desenvolupar l'escola en aquesta educació.
  - 4.1. I la televisió, quina responsabilitat ha de tenir en l'educació?
  - 4.2. Creus que aquestes instàncies eliminen el paper de la família, o el complementen? Per què?
5. Explica la diferència entre ser ciutadà i ser súbdit i raona quin dels dos aspectes és més necessari per a una societat democràtica.
6. Explica el lema, aparentment contradictori, «Iguals en la diferència».
7. Consulta en la *Guia d'autors* qui va ser Olimpia de Gougues i explica les seues aportacions a la igualtat de drets entre homes i dones.
8. Reprodueix les tesis de Harriet Taylor sobre la importància d'educar en igualtat els homes i les dones.
9. Indica altres desigualtats, a més de la de gènere, que hauria de corregir l'escola.
10. Explica per què és tan important l'educació pública per a enfortir una democràcia pluralista i participativa.
11. Activitat Tic. Per grups, visiteu els diferents webs de sindicats i organitzacions d'estudiants i exposeu-ne a classe els objectius i les propostes.
  - Sindicat d'Estudiants (SE): www.sindicatdestudiants.net
  - Sindicat d'Estudiants dels Països Catalans (SEPC): www.sepc.cat
  - Federació d'Alumnes de València (FAAVEM): www.faavem.org/default.html
12. Porteu a classe un dels vostres representants al consell escolar del centre i prepareu un debat sobre les seues funcions i la importància que tenen.

7. CIUTADANS DE PRIMERA I DE SEGONA

1. Què significa que als països desenvolupats conviuen ciutadans de primera i ciutadans de segona categoria?
2. Investiga en quines condicions poden votar els ciutadans estrangers.
3. Què significa que una persona és un *sense papers*?
  - 3.1. En coneixes alguna?
  - 3.2. Com creus que són els *sense papers*?

4. Busca en la *Guia d'autors* els cínics Crates i Diògenes i pensa per què es coneixen com els primers cosmopolites.
5. Què opines del fenomen de la immigració?
6. Anota tres problemes que aporta la immigració als nostres pobles.
  - 6.1. Analitza'ls bé i pensa quina és la causa real d'aquests problemes.
  - 6.2. Per què creus que s'atribueixen directament als immigrants?
7. Anota tres aspectes positius que aporten les persones que vénen d'altres països.
8. Explica què és el multiculturalisme i valora'n la importància.
9. Reprodueix la postura comunitarista sobre la ciutadania. Per a fer-ho, ajuda't de la Guia d'autors.
10. Busca Jürgen Habermas en la *Guia d'autors* i explica la postura republicana de la ciutadania.
11. Quina de les dues postures concilia millor el multiculturalisme i la tolerància?
12. Explica què són els estereotips i els prejudicis i quina n'és la influència en la difusió del racisme i la discriminació.
13. Activitat Tic. Visita els webs d'aquestes ONG i reproduueix els arguments que utilitzen per a defensar els drets dels immigrants i rebutjar el racisme.
  - SOS racisme: www.sosracisme.org
  - Moviment contra la intolerància: www.movimientocontralaintolerancia.com
  - Creu Roja de Catalunya: www.creuroja.org/index.htm
  - Creu Roja del País Valencià www.cruzroja.es/portal/page?_pageid=276,12216531&_dad=portal30&_schema=PORTAL30
14. Pensa i explica una actuació al teu abast personal per a fomentar la integració i la tolerància.

8. LES CATÀSTROFES NO SÓN TAN NATURALS

1. La cançó *Culpables*, de Pignoise, és un autèntic tractat filosòfic. Llig-ne la lletra i opina sobre el tema.
  - 1.1. Què volen dir els Pignoise?
  - 1.2. De quina por creus que parlen?
  - 1.3. Què significa que eixim corrent?

CULPABLES

Tan solo quiero escuchar
 lo que ahora llevo dentro de mí.
 Tan solo quiero escuchar
 lo que tu llevas dentro de ti.

Tan solo quiero escuchar
lo que la gente quiere decir.

Que todos somos culpables,
de un mundo sin dios,
de salir corriendo cuando hay miedo.
Culpables, de un mundo sin dios,
de salir corriendo cuando hay miedo.

Tan solo quiero escuchar
lo que ahora llevo dentro de mí.
Tan solo quiero escuchar
lo que tu llevas dentro de ti.
Tan solo quiero escuchar
lo que la gente quiere decir.
Que todos somos culpables
de un mundo sin dios,
de salir corriendo cuando hay miedo.
Culpables de un mundo sin dios,
de salir corriendo cuando hay miedo.

Cuando hay miedo.
Cuando hay miedo.
Cuando hay miedo.
Cuando hay miedo.
Cuando hay miedo.

Y a cada paso que doy
todo se muere.
Y miro a mi alrededor
y todos se muerden.

Y a cada paso que doy
todo se muere.
Y miro a mi alrededor
y todos se muerden.

Que todos somos culpables
de un mundo sin dios,
de salir corriendo cuando hay miedo.
Culpables de un mundo sin dios,
de salir corriendo cuando hay miedo.
Culpables de un mundo sin dios,
de salir corriendo cuando hay miedo.
Culpables de un mundo sin dios,
de salir corriendo cuando hay miedo.

culpables...
culpables...
culpables...
culpables...

2. Busca Leibniz en la Guia d'autors i exposa les teues reflexions sobre el sentit d'un món que, periòdicament, pateix catàstrofes com les que es contenen en el llibre.
3. Quina és l'última catàstrofe natural que s'ha produït al món? Busca informació en els diaris digitals i explica on ha succeït, quines en són les causes i les possibilitats d'haver-la previngut.
4. Per què es diu en el llibre que les catàstrofes naturals no tenen el mateix efecte al primer que al tercer món? Utilitza els exemples del llibre per a contestar la pregunta.
5. Explica què és el colonialisme i com ha influït i influeix (positivament, negativament, poc, molt, gens...) en el desenvolupament de les diferents regions del món.
6. Demuestra si la divisió del món entre primer i tercer, o desenvolupat i subdesenvolupat, té alguna cosa a veure amb el fenomen històric del colonialisme.
7. Quin significat volia transmetre la frase de Friedrich Nietzsche «Déu ha mort»?
  - 7.1. Exposa, si la trobes, alguna relació amb la cançó dels Pignoise amb la qual hem iniciat aquest capítol.
8. Pren nota de les possibles solucions per a disminuir la fam al món que s'apunten en el llibre.
9. Quina et sembla més eficaç?
10. Proposa'n altres que tu consideres positives per a aconseguir aquest objectiu.
11. Activitat Tic. Investiga a la xarxa les diferents campanyes d'ajuda al desenvolupament que estan portant a terme aquestes ONG, tria aquella a què donaries suport i justifica la teua tria.
  - Plataforma 0'7%: www.plataforma07.org
  - Ajuda en acció: www.ayudaenaccion.org
  - Intermon Oxfam: www.intermonoxfam.org/ca/page.asp?id=1
  - Metges sense fronteres: www.msf.es
12. La filosofia de la història és una disciplina que intenta esbrinar si la humanitat camina cap a una milloria o si, per contra, fa passes endarrere. Un grup de filòsofs han reflexionat sobre el tema des dels segles XVIII i XIX, en què es va iniciar aquesta disciplina. Els principals van ser Voltaire, Rousseau, Kant, Hegel o Marx.
13. Busca en la Guia d'autors el que van dir i completa amb altres informacions la seua postura sobre el progrés de la humanitat.

14. Després, per grups a classe, organitzeu un debat sobre aquesta qüestió basant-vos en les idees dels diferents filòsofs que heu investigat.
15. Comenta els diferents models polítics que s'han inspirat en les teories de Marx i valora.
16. Si s'han ajustat a les seues teories o han fet aplicacions lliures i específiques de les idees originals marxistes.
17. Si aquestes aplicacions han tingut repercussions històriques beneficioses o perjudicials.
18. Explica en què consisteix la visió postmoderna de la història i quines repercussions polítiques té.
19. I tu, què n'opines?
20. Creus que la societat camina de manera progressiva cap a una milloria? En quins aspectes?
21. O més bé sembla que retrocedim en molts aspectes? En quins?
22. Elabora una redacció sobre aquesta qüestió.

9. UN PLANETA EN PERILL

1. Enderrocks o Pau Alabajos són només dos dels nombrosos cantautors i grups més nous que representen la música en valencià. Tot un grapat de grups integrats per joves que, com vosaltres, parlen i canten en valencià i ho fan molt bé. El problema que tenen és que els costa donar-se a conèixer, traure el cap als mitjans de comunicació. Per això seria interessant fer un treball de recerca sobre la música en valencià més actual.
  - 1.1. Per grups, busqueu formacions que canten en la nostra llengua i feu-ne una selecció de les cançons.
  - 1.2. Després mostreu-les a la resta dels companys de classe i de l'institut. Si, a més, analitzeu alguna lletra amb temàtica política, millor que millor.
2. Exposa la teua opinió sobre si la situació mediambiental del planeta corre un risc seriós o penses que no hi ha per tant.
3. Valora si, segons tu, els polítics s'ocupen prou dels problemes ecològics o no.
  - 3.1. Per què creus que passa això?
4. Elabora una graella amb els principals problemes mediambientals que s'enumeren en el llibre. Col·loca en primer lloc el problema, en la següent columna la causa d'aquesta situació, i a continuació les possibles solucions que es poden portar a terme per a evitar-lo o per a millorar la situació.
5. Què signifiquen les tres erres?
  - 5.1. Quina de les tres practiques tu?

5.2. Quina podries practicar si t'ho proposes?

6. Enumera les diferents cimeres sobre el planeta que s'han celebrat fins avui. Anota també les prioritats d'aquestes i els acords als quals es va arribar.

7. La de Cancún, el 2010, és l'última cimera que s'ha celebrat. Indica, si és el cas, els acords d'importància als quals hagen arribat els principals països mundials.

8. Per què creus que és tan difícil acordar mesures per frenar la contaminació?

9. Activitat Tic. Accedeix als webs dels principals moviments ecologistes i investiga quines mesures proposen per a millorar la salut del planeta i resumeix-les.

–Greenpeace: www.greenpeace.org/espana/news/greenpeace-ecologistes-en-acc

–WWF: www.wwf.es

–Acció Ecologista Agró: www.accioecologista-agro.org

10. ECONOMIA I POLÍTICA

1. Exposa la teua opinió sobre la importància de l'economia en la societat actual.

2. Determina si els ciutadans voten als partits per les seues propostes econòmiques, o per unes altres raons.

3. Explica com funciona el mercat en l'economia liberal actual. Quins en són els mecanismes, qui el dirigeix, a qui beneficia...

4. Qui creus que dirigeix el destí del món, els polítics triats en les eleccions o les grans empreses multinacionals?

4.1. Com valora aquesta situació?

5. Explica què és la globalització i com afecta la vida de les societats actuals.

6. Quines característiques adopta l'actual societat de la informació i per què s'anomena d'aquesta manera?

7. Explica en què consisteix la Taxa Tobin. Creus que pot ser útil en la situació actual?

8. Activitat Tic. Els actors principals d'aquest teatre econòmic són els sindicats i la patronal. Bé doncs, podem representar l'obra, escenificar la situació econòmica actual. Heu de fer grups i elaborar un guió d'un personatge que defensi la postura d'un dels sindicats i un altre que represente a l'organització empresarial. Després, heu de posar-los a parlar.

–CCOO El web de CCOO al País Valencià és www.pv.ccoo.es

–UGT El web d'UGT-PV és www.ugt-pv.es/index.html

–CNT El web en català de la CNT és crcatalunya-balears.cnt.es

–CGT El web de la CGT del País Valencià és www.cgtpv.org/ Intersindical. El web de l'inter-

sindical valenciana és www.intersindical.org
–CEOE El web de la CEOE és www.ceoe.es/ceoe/portal.portal.action
–CEPYME El web de la Confederación Española de la Pequeña y Mediana Empresa es www.cepyme.es/cepyme.html -

9. Quin paper han tingut les noves tecnologies en l'aprofundiment o la banalització de la democràcia? Posa exemples per a reafirmar la teua postura.
10. Busca algun grup de Facebook o d'alguna pàgina de Tuenti o de qualsevol altra xarxa social amb uns objectius polítics.
11. Explica què és la fossa digital i com influeix en la democratització o no del món.
12. Quins països han censurat Internet? Esbrina com ho aconsegueixen.
13. Escriu un text a partir d'aquesta idea: «Internet com a àgora democràtica o com a banalització de la participació social».

11. ELS ASSUMPTES PERSONALS TAMBÉ SÓN POLÍTICS

1. Enumera els aspectes de la teua vida que no t'agradaria que conegueren els teus amics.
2. Elaborar una llista d'aspectes públics i una altra d'aspectes privats. Quin criteri diferencia els assumptes públics dels privats?
3. Comenta els exemples que s'aporten en el llibre i digues per què es classificarien com a privats o públics.
4. Debat. L'assumpte de la legalització de determinades drogues sempre està present. Què n'opines? Un grup ha d'aportar raons per a legalitzar les drogues que a hores d'ara són il·legals. I un altre grup ha de raonar per què és millor mantenir-les il·legals.
5. Activitat Tic. Quins aspectes de la vida contes al Tuenti o al Facebook? Explica les coses que contes a les xarxes socials i reflexiona sobre si aquestes coses les contaries a un desconegut. Creus que la privacitat està ben protegida a les xarxes socials?
6. Explica si estàs d'acord o no amb l'afirmació «les xarxes socials impliquen l'existència de la democràcia».
7. Explica què és el laïcisme i raona sobre la conveniència o no d'adoptar-lo en les societats democràtiques.
8. Determina quin lloc han d'ocupar les diferents confessions religioses en una societat democràtica.
9. En quin sentit la política pot col·laborar a afavorir un vivència lliure de la sexualitat?

10. Què significa la campanya que va desenvolupar el Col·lectiu Lambda a les escoles «A l'escola sense armaris»?
  - 10.1. Per què és necessària una campanya com aquesta?
  - 10.2. Creus que als centres educatius continua discriminant-se els homosexuals?
  - 10.3. Què faries per a evitar-ho?
11. Activitat Tic. Visita els webs del Col·lectiu Lambda de gais, lesbianes, bisexuals i transsexuals: www.lambdavalencia.org i de l'ONG Col·lega: www.colegaweb.org i exposa a classe les campanyes que desenvolupen dirigides específicament als joves.
12. Explica quins són els límits de la política i per què s'han de respectar.